

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією
Протокол №2 від 15.05.2026 р.

Голова приймальної комісії
ХДАК, Голова Комісії з
реорганізації ХДАК



Наталія ГОВОРУХІНА

**ПРОГРАМА
ПРЕЗЕНТАЦІЇ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПРОПОЗИЦІЙ ТА ДОСЯГНЕНЬ**

для вступу на навчання для здобуття
освітньо-наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності В12 «Культурологія та музеєзнавство»
для вступників на основі здобутого ступеня магістра
або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста (НРК7)

Освітньо-наукова програма «Культурологія»

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Відповідно до Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти в Харківській державній академії культури у 2026 році, затверджених рішенням вченої ради ХДАК (протокол № 9 від 28.04.2026 року) обов'язковим вступним випробуванням для прийому на навчання для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії на основі ступеня магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста (НРК7) за спеціальністю В12 «Культурологія та музеєзнавство» є презентація дослідницьких пропозицій та досягнень.

Презентація дослідницьких пропозицій та досягнень має на меті продемонструвати орієнтацію вступника в публікаціях з теми свого дисертаційного дослідження, знання теорії, історії та сучасного стану досліджуваної проблеми, а також рівень сформованості навичок науково-дослідної роботи.

Дослідницька пропозиція подається у вигляді наукового реферату; дослідницькі досягнення - у вигляді наукових публікацій з теми дослідження (не менше 1 одноосібної наукової статті у вітчизняному фаховому науковому виданні, включеному до Переліку фахових видань України категорії «Б», або однієї одноосібної наукової статті в зарубіжному фаховому періодичному науковому виданні країн ЄС).

Презентація дослідницьких пропозицій та досягнень вступника передбачає оцінювання його готовності до навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, виявлення в нього науково-творчого мислення, усвідомлення теоретичних та практичних аспектів культурології, сучасних тенденцій її розвитку в цифровому суспільстві. Під час презентації дослідницьких пропозицій та наукових досягнень вступник має продемонструвати:

- здатність до наукового мислення; логічного і зв'язного викладення матеріалу;
- знання історії та теорії культури;
- досвід фахової практичної та дослідницької діяльності у сфері культурології та його рівень;
- усвідомлення специфіки функціонування культурології в умовах цифрового суспільства.

Презентація дослідницьких пропозицій та досягнень вступника проводиться відповідно до розкладу вступних випробувань ХДАК в очному форматі із записом на дві камери (з метою забезпечення прозорості, об'єктивності та дотримання академічної доброчесності), з подальшим оприлюдненням запису вступного випробування на вебсайті ХДАК впродовж трьох днів після оприлюднення оцінок вступників та зберігається на ньому у відкритому доступі протягом одного року у вигляді активного інтернет-посилання. Зазначене інтернет-посилання також вноситься до ЄДЕБО. Для визначених Правилами прийому на навчання для здобуття вищої освіти в ХДАК у 2026 році категорій вступників допускається використання дистанційно-синхронного формату із обов'язковим записом вступного

випробування на дві камери. Відеозаписи деяких категорій вступників відповідно до Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти в ХДАК у 2026 році не оприлюднюються, але зберігаються в приймальній комісії.

Не пізніше ніж за два тижні до початку вступних випробувань у ХДАК для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії вступник має подати до приймальної комісії особисто або за допомогою електронної пошти (на адресу zav_asp@xdak.ukr.education):

- дослідницьку пропозицію у вигляді наукового реферату;
- дослідницькі досягнення у вигляді списку одноосібних наукових публікацій (статей) з активними URL-посиланням на повний текст публікації.

Форма проведення презентації дослідницьких пропозицій та досягнень - усне обговорення за попередньо надісланими матеріалами (науковим рефератом та переліком публікацій).

Час, відведений на презентацію дослідницьких пропозицій та досягнень на 1 вступника, - до 30 хвилин.

2. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ У ВИГЛЯДІ НАУКОВОГО РЕФЕРАТУ

Дослідницька пропозиція подається у вигляді наукового реферату за обраною темою. Науковий реферат є самостійною письмовою науковою роботою, яка повинна відображати найважливіші наукові проблеми відповідно до теми майбутньої дисертаційної роботи вступника.

У науковому рефераті необхідно визначити актуальність, суть обраної наукової проблеми, стан розробленості, окреслити шляхи її вирішення відповідно до сформульованих теоретичних і методичних завдань з урахуванням практичної спрямованості. Робота над науковим рефератом передбачає критичне осмислення та узагальнення теоретичного матеріалу, його системний виклад.

Назва наукового реферату має відповідати її змісту. Виклад матеріалу в науковому рефераті повинен бути змістовним і стислим.

Науковий реферат повинен відповідати вимогам до наукової публікації, бути вичитаним, акуратно оформленим із застосуванням необхідного наукового апарату текстового викладу (правильно складений бібліографічний список літератури відповідно до встановлених вимог, звірені цитати).

Обсяг наукового реферату – до 1 авт. арк. (40000 знаків з пробілами або 24 сторінки друкованого тексту) включно з титульним аркушем та списком використаних джерел; аркуші формату А4, поля 2х2х2х2, кегль 14, інтервал 1,5). Додатки в зазначений обсяг не входять.

Науковий реферат складається з таких структурних елементів:

- титульний аркуш;
- зміст (структура) дослідницької складової;
- вступ;
- основна частина (відповідно до змісту);
- джерельна база / список використаних джерел.

Титульний аркуш є першою сторінкою реферату, який містить: найменування закладу вищої освіти; назву роботи; прізвище, ім'я, по батькові автора та його статус; місто та рік. План включає всі структурні елементи реферату з вказаними сторінками, на яких вони розташовані. Основний зміст реферату розподіляється на параграфи чи розділи.

Зміст роботи має бути самостійно виконаним теоретичним дослідженням відповідно до проблеми, заявленої в назві реферату, узагальненням наявної літератури або методологічною розробкою педагогічної проблеми з вказівкою на її застосування у сфері наукових інтересів автора реферату.

Вступ є найважливішим змістовним елементом реферату, оскільки містить усі необхідні класифікаційні характеристики: обґрунтування вибору теми, оцінку її з точки зору актуальності та важливості, визначення її місця в існуючій науковій проблематиці, оцінку рівня і характеру розробки теми, формулювання мети й завдань дослідження, його об'єкта і предмета.

Основна частина. У розділі I наводяться основні теоретичні питання дослідження з теми, зазначається, хто з учених минулого вивчав цю проблему, які ідеї висловлював. Визначаються сутність (основний зміст) проблеми, основні чинники, що зумовлюють розвиток явища або процесу, який вивчається. Наводиться перелік основних змістових аспектів проблеми, які розглядали вчені. Визначаються малодосліджені питання, з'ясовуються причини їх недостатньої розробленості. У розділі II наводиться поглиблений аналіз сучасного стану процесу або явища, тлумачення основних поглядів і позицій щодо проблеми. Особлива увага приділяється виявленню нових ідей та гіпотез, експериментальним даним, новим методикам, оригінальним підходам до вивчення проблеми. У цьому розділі подається аналіз практики. Висловлюються власні думки щодо перспектив розвитку проблеми.

Кожний розділ починають з нової сторінки. Зміст розділів основної частини має точно відповідати темі роботи і повністю її розкривати. У висновках необхідно дати коротке резюме того, що викладено в основній частині реферату, висновки, зроблені відповідно до поставлених завдань, або посилання на методологічне застосування опрацьованого в рефераті матеріалу.

Список використаних джерел повинен указувати на вивчені автором роботи, за якими може відбуватися бесіда стосовно змісту реферату. Цей список має містити як фундаментальні наукові праці, так і нові публікації (переважно останніх 5 років) з обраної теми, наявні у вітчизняній та зарубіжній літературі. Використану літературу необхідно обов'язково відобразити в рефераті (шляхом аналізу та прямого цитування). Список використаних джерел слід розміщувати або в порядку появи посилань у

тексті (найбільш зручний для користування), або в алфавітному порядку прізвищ перших авторів чи заголовків. Кількість позицій у списку має становити не менше 25 джерел. Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліографічної та видавничої справи. Зарубіжні джерела, що використовуються мовою оригіналу (крім російських), записують у кінці списку в алфавітному порядку. У тексті роботи, де використано джерело, в квадратних дужках проставляють номер джерела і сторінку, на яку зроблено посилання.

На реферат надається відгук рецензента. Рецензент призначається з числа провідних науково-педагогічних працівників кафедри культурології та музеєзнавства.

3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ДОСЯГНЕНЬ У ВИГЛЯДІ НАУКОВИХ СТАТЕЙ

Дослідницькі досягнення вступника оформлюються у вигляді списку одноосібних наукових публікацій (статей) у виданнях, включених до Переліку фахових видань України категорії «Б» зі спеціальності В12 «Культурологія та музеєзнавство» (034 «Культурологія») або зарубіжних фахових періодичних наукових видань країн ЄС. Список одноосібних публікацій вступника оформлюється відповідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».. Обов'язковим елементом зазначеного списку є наявність активних URL-посиланням на повний текст публікації(-ій).

4. СТРУКТУРА ОЦІНКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

Оцінка має дві складові:

- дослідницькі пропозиції у вигляді наукового реферату - від 0 до 150 балів;
- дослідницькі досягнення у вигляді одноосібних наукових публікацій (статей) - від 0 до 50 балів.

Загальний бал вступника формується шляхом підсумовування балів, установлених за кожну складову.

Підсумкова оцінка за результатами презентації дослідницьких пропозицій та досягнень виставляється за 200-бальною шкалою.

Деталізація критеріїв оцінювання презентації дослідницьких пропозицій та досягнень вступника наведена в таблиці 1.

Таблиця 1. Критерії оцінювання презентації дослідницьких пропозицій та досягнень

№ з/п	Критерій оцінювання	Бали
I. Презентація дослідницьких пропозицій у вигляді наукового реферату		
1.	Актуальність теми	0-20
2.	Ступінь наукової обґрунтованості теми	0-30
3.	Рівень аналізу джерел	0-30

№ з/п	Критерій оцінювання	Бали
4.	Методологічна коректність	0-20
5.	Наукова аргументація та самостійність висновків	0-35
6.	Якість оформлення та академічний стиль викладення	0-15
		0-150
II. Дослідницькі досягнення у вигляді одноосібних наукових публікацій (статей)		
7.	Наявність наукових публікацій з теми дослідницької пропозиції	0-50
	Разом	0-200

Вступники, які отримали за результатами презентації дослідницьких пропозицій та досягнень нижче 140 балів, до участі в конкурсі щодо зарахування для здобуття вищої освіти не допускаються.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

- Багацький В. В, Кормич Л. І. Культурологія: історія і теорія світової культури ХХ століття : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Кондор, 2018. 302 с.
- Гатальська С. М. Філософія культури : підручник / С. М. Гатальська. Київ : Либідь, 2005. 326 с.
- Греченко В. А., Кислюк К. В. Історія української культури : навч. посібник. Київ : Кондор, 2013. 351 с.
- Івашина О. О. Загальна теорія культури : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. О. Івашина. Київ : ВД «Києво-Могилян. акад.», 2008. 215 с.
- Історія світової та української культури : підручник / В. Греченко, І. Чорний, В. Кушнерук, В. Режко. Київ : Літера, 2006. 478 с.
- Культурологія: навч. посібник / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін. ; за ред. М. М. Заковича. 4-те вид., випр. і допов. Київ : Знання, 2009. 589 с.
- Шейко В. М. Культурологія : навч. посіб. / В. М. Шейко, Ю. П. Богуцький, Е. В. Германова де Діас. Київ : Знання, 2012. 494 с.
- Шейко В. М., Білоцерківський В. Я. Історія української культури : навч. посіб. 5-те вид., стер. Київ : Знання, 2013. 271 с.
- Шейко В. М. Культурологічні та мистецькознавчі дослідження: теорія і методологія : навч. посіб. / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарченко. Харків : ХДАК, 2020. 338 с.
- Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарченко. 6-те вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2008. 310 с.

Додаткова

1. Борінштейн Є. Р. Особливості соціокультурної трансформації сучасного українського суспільства : монографія. Одеса : Астропринт, 2006. 400 с.
2. Бурдо Н. Б. Сакральний світ трипільської цивілізації. Київ : Наш час, 2008. 296 с.
3. Бутиріна М. В. Стереотипи масової свідомості: особливості формування та функціонування в медіасередовищі : монографія. Дніпропетровськ : Слово, 2009. 367 с.
4. Давня історія України. В 3 т. Т. 3 : Слов'яно-Руська доба / Ю. С. Асєєв и др. ; НАН України, Ін-т археології. Київ : Поліграфкнига, 2000. 695 с.
5. Джеймісон Ф. Постмодернізм, або Логіка культури пізнього капіталізму / пер. з англ. і післямова П. Дениска. Київ : Курс, 2008. 504 с.
6. Енциклопедія постмодернізму / за ред. Ч. Вінквіста і В. Тейлора; пер. з англ. В. Шовкун ; наук. ред. пер. О. Шевченко. Київ : Основи, 2003. 503 с.
7. Європейський словник філософій. У 2 т. Київ .: ДУХ І ЛІТЕРА, 2009.
8. Історія декоративного мистецтва України : у 5 т. / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, редкол. : Г. Скрипник (голов. ред.) та ін. Київ, 2007.
9. Історія світової культури : навч. посібник / [авт.: Левчук Л. Т. та ін.]. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ : Центр учб. л-ри, 2010. 399 с.
10. Історія української культури : слов. термінів і персоналій / за ред.: Л. В. Анучиної, О. А. Стасевської, О. В. Уманець. Вид. 2-ге, випр. і допов. Харків : Право, 2013. 254 с.
11. Йосипенко С.Л. До витоків української модерності: українська ранньомодерна духовна культура в європейському контексті. Київ, 2008.
12. Корній Л. П. Історія української музичної культури від давнини до початку ХХ століття. Київ : Муз. Україна, 2018. 364 с.
13. Кримський С., Павленко Ю. Цивілізаційний розвиток людства. Київ : Фенікс, 2007. 316 с.
14. Культурологія: хрестоматія: навч. посібник для самостійної роботи та семінарських занять / уклад. К. В. Кислюк, Г. Д. Панков. Київ : Кондор, 2017. 184 с.
15. Ліндсей Дж. Коротка історія культури від найдавніших часів до доби Відродження . У 2 т. / пер. з англ. Київ : Мистецтво, 1995.
16. Лінч Д.Г. Середньовічна церква. Коротка історія / пер. з англ. Київ : Основи, 1994. 492 с.
17. Лютар Ж.-Ф. Ситуація Постмодерну : пер. з фр. В. Джулай // Філософська і соціологічна думка. 1995. №5-6.
18. Огієнко І. Українська Церква: нариси з історії Української Православної Церкви : в 2 т. Т. 1–2. Київ : Україна, 1993. 284 с.

- 19.Павленко Ю. В. Передісторія давніх русів у світовому контексті. Київ : Фенікс, 1994. 400 с.
- 20.Павленко Ю. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. Київ : Либідь, 2001. 359 с.
- 21.Петрук Н. К. Українська духовна культура XVI–XVII ст.: Соціальна організація і формування простору національного буття. Хмельницький: ПП Ковальський В. В., 2007. 288 с.
- 22.Попович М. Нарис історії культури України. 2-ге вид., випр. Київ : АртЕк, 2001. 728 с.
- 23.Рассел Б. Історія західної філософії / пер. з англ. Київ : Основи, 1995. 756 с.
- 24.Ричка В. М. Київ — другий Єрусалим. З історії політичної думки та ідеології середньовічної Русі: монографія. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2005. 243 с.
- 25.Рьод В. Шлях філософії: з XVII по XIX століття / пер. з нім. В.Терлецького та О. Ведрова. Київ : Дух і Літера, 2009. 388 с.
- 26.Рябчук М. Долання амбівалентності. Дихотомія української національної ідентичності – Історичні причини та політичні наслідки. Київ : ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2019. 252 с.
- 27.Сас П. М. Політична культура українського суспільства: кінець XVI — перша половина XVII ст. : навч. посіб. Київ : Либідь, 1998. — 296 с.
- 28.Сидоренко В. Д. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань: Розвиток візуального мистецтва України XX–XXI століть / ІПСМ АМУ. Київ : ВХ[студіо], 2008. —188 с.
- 29.Сіверс В. А. Історія світової культури : [підручник] / Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв. Київ, 2011 438 с.
- 30.Склярєнко Г. Я. Сучасне мистецтво України. Портрети художників. Вид. третє, укр. мовою, допов. Київ : Huss. 2018. 472 с.
- 31.Сучасна культурологія : навч. посіб. [для студ. вищ навч. закл.] / під ред. К. В. Кислюка. Київ : Кондор-Видавництво, 2016. 342 с.
- 32.Сучасна культурологія: актуалізація теоретико-практичних вимірів : кол. моногр. / за заг. ред. Ю. С. Сабадаш. Київ : Вид-во Ліра-К, 2019. 329 с.
- 33.Сучасна культурологія: постмодернізм у логіці розвитку української гуманістики : кол. монографія / за заг. ред. Ю. С. Сабадаш. Київ : Вид-во Ліра-К, 2021. 432 с.
- 34.Сучасні європейські культурно-історичні цінності в контексті викликів глобалізації / кер. авт. кол. і наук. ред. д-р іст. наук, проф. А.І. Кудряченко. Київ : Фенікс, 2014. 444 с.
- 35.Тойнбі А. Дж. Дослідження історії. У 2т. / пер. з англ. Київ : Основи, 1995.
- 36.Шевнюк О. Л. Історія мистецтв : навч. посіб. Київ : Освіта України, 2015. 453 с.
- 37.Шейко В. М. Інтелігенція і влада в часи української революції

- 1917-1921 років : монографія / ред. А. А. Троян, Г. С. Положій. Харків : ХДАК, 2020. 473 с.
- 38.Шейко В. М. Культура України в глобалізаційно-цивілізаційному вимірі (історико-методологічні аспекти). Київ : Ін-т культурології НАМУ, 2011. 624 с.
- 39.Шейко В.М., Александрова М.В. Культура та цивілізація в історико-культурній думці України в добу глобалізації. Київ : Ін-т культурології Академ. мистец. України, 2009. 311 с.
- 40.Шейко В.М., Богуцький Ю.П. Формування основ культурології в добу цивілізаційної глобалізації (друга половина ХІХ – початок ХХІ ст.). Київ : Генеза, 2005. 592 с.